

**Львівський науково-дослідний
експертно-криміналістичний центр
Міністерства внутрішніх справ України**

**Український науково-дослідний інститут
спеціальної техніки та судових експертиз
Служби безпеки України**

**Одеський науково-дослідний інститут
судових експертиз
Міністерства юстиції України**

**ДОСВІД І ПРОБЛЕМИ
СУДОВО-ЕКСПЕРТНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ
ВОЄННОГО СТАНУ
В УКРАЇНІ**

**Матеріали всеукраїнської
науково-практичної конференції**

28 вересня 2023 року

Львів – Київ – Одеса

**Растр-7
2023**

УДК 343.98:378.4](477.74-25)
DOI: 10.32782/28-09-2023-328
Д 70

Досвід і проблеми судово-експертної діяльності в умовах воєнного стану в Україні : матеріали всеукраїнської наук.-практ. конф. (Львів, Київ, Одеса 28 вересня 2023 року) : тези доповідей / відп. ред. Роман Заяць, Юрій Чечіль, Дмитро Кішко – Львів : Растр-7, 2023. – 326 с.

ISBN 978-617-8296-68-1

Розглянуті теоретичні здобутки та узагальнено практичний досвід функціонування суб'єктів судово-експертної діяльності в умовах воєнного стану в Україні.

DOI: 10.32782/28-09-2023-328

Редакційна колегія: Роман Заяць, Заслужений юрист України, академік УАН, директор Львівського НДЕКЦ МВС України, д.ю.н. проф.; Юрій Чечіль, директор Українського НДІСТЕ Служби безпеки України, PhD у галузі права; Дмитро Кішко, директор Одеського НДІСЕ Міністерства юстиції України; Микола Беднарчук, завідувач сектора моніторингу та інформаційного забезпечення відділу забезпечення діяльності Львівського НДЕКЦ МВС України, к.т.н., проф; Вікторія Біла, начальник наукової лабораторії (наукової установи) Українського НДІСТЕ Служби безпеки України, д.ю.н., доц.; Антоніна Черемнова, вчений секретар Одеського НДІСЕ Міністерства юстиції України, к.ю.н., доц.

Видається в одному томі

Публікується в авторському варіанті

Електронний варіант збірника матеріалів конференції розміщений на сайтах: <http://ndekc.lviv.ua/> <http://www.ondise.minjust.gov.ua/>

**Поширення і тиражування без офіційного дозволу
Львівського науково-дослідного експертно-криміналістичного центру
Міністерства внутрішніх справ України
Українського науково-дослідного інституту спеціальної техніки
та судових експертиз Служби безпеки України
Одеського науково-дослідного інституту судових експертиз
Міністерства юстиції України та
ЗАБОРОНЕНО**

ISBN 978-617-8296-68-1

© Львівський НДЕК МВС України, 2023
© Український НДІСТЕ СБУ, 2023
© Одеський НДІСЕ МЮ України, 2023
© Видавництво «Растр-7», 2023

Ірина Соколовська

науковий співробітник лабораторії товарознавчих досліджень
Одеського науково дослідного інституту судових експертиз
Міністерства юстиції України

Тетяна Кунділовська

кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри туристичного та готельно-ресторанного бізнесу
Одеського національного економічного університету

**КРУП'ЯНІ ВИРОБИ ЯК ЧИННИК ПРОДОВОЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

Питання продовольчої безпеки займає важливе місце в концепціях національної безпеки усіх розвинених країн. У зв'язку з прагненням України інтегруватися у європейське співтовариство проблема продовольчої безпеки набуває особливого значення. Основними показниками продовольчої безпеки країни, на сьогодні визнані, насамперед, доступність, безпечність та якість харчових продуктів, які споживає населення, що обумовлено їхнім впливом як на стан здоров'я населення країни, так і на соціальну складову. Кліматичні умови нашої країни дозволяють вирощувати в необхідній мірі зернові культури для виробництва майже всіх видів крупів, що є достатнім фактором забезпечення продовольчої безпеки, зокрема, глобальної [1, с. 29; 2; 3, с. 90].

Крупа є найпоширенішим продовольчим товаром, використовується як у масовому харчуванні, так і в домашньому господарстві для приготування виробів у дитячому та дієтичному харчуванні, а також для круп'яних концентратів і деяких видів консервів. Специфіка цього товару полягає в тому, що попит на нього нееластичний і росте в роки економічних і політичних потрясінь. Саме крупи і бакалію запасують українці на чорний день.

Воєнні дії на території України призвели до суттєвих змін в експорті борошномельно-круп'яної продукції та висівок, а саме: раніше ця продукція вивозилася морем із основних баз відвантаження у Херсоні, Миколаєві, Одесі. Традиційними імпортерами українського борошна та круп були ОАЕ, Палестина, Сомалі, Ізраїль, висівок – Туреччина, куди їх прямувало майже 95% морським шляхом. Однак на сьогодні найбільшими імпортерами українського борошна є Молдова, Польща, Палестина, Румунія, Хорватія та Туреччина, це пояснюється впровадженням безквотової торгівлі між Україною та ЄС, та прийнятим Радою ЄС 25 травня 2023 року рішенням про її продовження до червня 2024 року [4]. За минулий рік було вивезено 68 тис. тон круп, за 5 місяців 2023-го – 38 тис. тон. Українська продукція переважно їде до країн, де знаходяться наші мігранти, – до Польщі, Румунії, Німеччини, Іспанії, Португалії [5].

Відповідно до Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, для того, щоб аграрні та харчові продукти можна було продавати на ринку ЄС, вони повинні узгоджуватися також з санітарними та фітосанітарними правилами ЄС. Санітарні та фітосанітарні заходи – це правила, регламенти і процедури, які гарантують, що

споживачам постачають безпечні сировину та продукти переробки. Ці заходи охоплюють харчову безпеку, здоров'я тварин і рослин, а також годування і добробут тварин [6, с. 117].

Санітарні та фітосанітарні заходи можуть бути застосовані для захисту:

- а) здоров'я людей чи тварин від харчових ризиків, наприклад, використання добавок, умісту забруднювачів, токсинів або хвороботворних організмів у їжі, напоях чи кормах;
- б) здоров'я людини від захворювань, які переносять тварини чи рослини;
- в) тварин або рослин від шкідників чи хвороб, або хвороботворних організмів, і здоров'я лісів і дикої флори.

Головні принципи, які діють на ринку ЄС:

- життя та здоров'я споживачів мають бути максимально захищені;
- продукція, імпортована до ЄС, має відповідати таким же вимогам, як і продукція, вироблена в ЄС;
- система контролю замість того, щоб фокусуватися на перевірці готового продукту, сфокусована на ризику;
- відповідальність за дотримання вимог безпечності несе оператор ринку;
- забезпечення гігієни та безпечності по всьому ланцюгу;
- превентивний контроль та превентивне забезпечення безпеки (НАССР);
- своєчасне інформування всіх задіяних сторін про існуючі та потенційні загрози через систему RASFF;
- простежуваність продукції протягом всього ланцюгу постачання – з метою своєчасного відклику в разі загрози здоров'ю споживачів [7].

Отже, відповідно з чинним законодавством в Україні, наразі всі зернопереробні підприємства мають обов'язково впровадити постійно діючі процедури, які ґрунтуються на принципах системи управління безпекою харчових продуктів на основі концепції ХАССП [8]. Підприємства повинні дотримуватися належних правил гігієни, що стосуються робочих територій, приміщень, обладнання, транспорту, відходів і персоналу, виявляти ризики, які впливають на безпеку споживача, проводити корегуючі заходи тощо. Ці принципи дозволять визначити всі заходи, які проводяться одним або декількома операторами або субпідприємствами на різних етапах виробництва (торгівля, зберігання, відправлення/доставка, зокрема й транспортування автошляхами, річкою, морем або залізницею). Окрім того, відповідно до вимог ХАССП, кожна партія круп, яка направляється до споживача, повинна обов'язково супроводжуватися такими документами:

- посвідчення про якість (сертифікат);
- декларація виробника;
- товаротранспортна накладна;
- протоколи з показниками безпечності (за потреби).

У документах вказується назва товару та його показники щодо якості та безпечності, режими перевезення (вологість, температура), вид транспорту для перевезення та його чистота. При відвантаженні продукції необхідно дотримуватися правила FIFO (first in – first out), згідно з яким продукція, що має більш ранні терміни придатності, відвантажується перед продукцією з більш пізніми термінами придатності.

Разом з тим, з початком агресії РФ в Україні було здійснено низку заходів, спрямованих на підтримку сільського господарства, які сприяють як зниженню загроз продовольчій безпеці держави, так і забезпеченню сталості виробництва у воєнний період [9].

Показники якості круп'яних виробів в Україні встановлено законами і деталізовано підзаконними нормативно-правовими актами. Систему технічного регулювання становлять національні стандарти України, певною мірою гармонізовані з міжнародними та європейськими вимогами, а також технічні регламенти, процедури підтвердження відповідності щодо конкретного виду крупи. У чинних стандартах встановлено базисні й обмежені норми якості за вологістю, засміченістю, зараженістю та свіжістю. Якість круп повинна відповідати вимогам стандартів за органолептичними і фізико-хімічними показниками [10].

Отже, якість та безпечність круп'яних виробів – питання надзвичайно актуальне і важливе. Варто відзначити, що визначення якісних показників та критеріїв безпечності харчових продуктів стандартизованими методами потребує розробки національних стандартів, особливо для крупів, вироблених із малопоширених видів сільськогосподарських культур, як гарантії контрольованої якості вітчизняної продукції. Тільки шляхом реалізації вищезазначених заходів країна загалом та вітчизняні товаровиробники зокрема, зможуть гарантувати виробництво якісних круп'яних виробів та, як наслідок, підвищення рівня продовольчої безпеки.

Перелік використаних джерел

1. Кордзая, Н. Р. *Основні поняття продовольчої безпеки країни* : монографія / Н. Р. Кордзая, Б. В. Єгоров. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. 148 с.
2. Огляд продовольчої безпеки та політики в Україні : Центр досліджень продовольства та KSE, 17 травня 2022 р. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2022/05/Food-security-and-policy-in-Ukraine_ukr.versiya-1.pdf (дата звернення 10 серпня 2023 р.).
3. Мех Л. М., Рублевська Л. Ю. Роль України в забезпеченні глобальної продовольчої безпеки. *The latest implementation of technologies in education*. Abstracts of IV International Scientific and Practical Conference. Munich, Germany 2022. Pp. 89-93.
4. Ukraine: Council adopts renewal of temporary trade liberalization and other trade concessions. URL: onsilium.europa.eu/en/press/press-releases/2023/05/25/ukraine-council-adopts-renewal-of-temporary-trade-liberalisation-and-other-trade-concessions/pdf (дата звернення 15 серпня 2023 р.).
5. Експорт на колесах та відкриття нових ринків. Як працює борошномельно-круп'яний сектор у нових умовах. URL: <https://agroportal.ua/publishing/lichnyi-vzglyad/eksport-na-kolesah-ta-vidkrittya-novih-rinkiv-yak-pracyuye-boroshnomelno-krup-yaniy-sektor-u-novih-umovah> (дата звернення 15 серпня 2023 р.).
6. Карпінська Н. Правові особливості розвитку законодавства України про санітарні та фіто санітарні заходи на етапі гармонізації із законодавством ЄС. *Аграрне право*, 2020. № 12. С. 115-120.
7. Співробітництво у сфері санітарних та фіто санітарних заходів. URL: <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/posolstvo/torgovelno-ekonomichne-spivrobitnictvo-ukrayina-yes/spivrobitnictvo-u-sferi-sanitarnih-ta-fitosanitarnih-zahodiv> (дата звернення 12 серпня 2023 р.).
8. *Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів* : Закон України від 23.12.1997 №771/97-ВР Редакція від 31.03.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 10 серпня 2023 р.).

9. Заходи для підтримки сільського господарства в Україні в умовах воєнного стану.
URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ohlyad-zakhodiv-spryamovanykh-na-pidtrymku-sil'skoho-hospodarstva-v> (дата звернення 12 серпня 2023 р.).

10. Любич В. В. Сучасні досягнення круп'яного виробництва. *Вісник Уманського національного університету садівництва*, 2021. № 1. С. 71-76.

УДК 623:004.9

Іван Старенький

судовий експерт сектору досліджень телекомунікаційних систем та засобів
лабораторії досліджень об'єктів інформаційних технологій,
телекомунікаційних систем та засобів
Одеського науково-дослідного інституту судових експертиз
Міністерства юстиції України

COMMAND LINE INTERFACE ОПЕРАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ LINUX, ЯК ІНСТРУМЕНТ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ КОМП'ЮТЕРНО-ТЕХНІЧНИХ ЕКСПЕРТИЗ

Command Line Interface (CLI), більш відомий як «Terminal» – це інтерфейс командного рядка, за допомогою якого користувач може взаємодіяти з програмним забезпеченням (ПЗ) та операційною системою (ОС), шляхом введення текстових команд в командному рядку.

CLI приймає текстові введення від користувача, інтерпретує команду та виконує операцію. Інтерфейс командного рядка (КР) дозволяє безпосередньо взаємодіяти із системою, тому можна говорити, що CLI – це високоефективний інструмент для виконання команд. На відміну від графічних інтерфейсів (GUI), які використовують візуальні елементи, такі як піктограми та вікна, CLI заснований на текстовому введенні. Хоча графічні інтерфейси зручні та інтуїтивно зрозумілі, CLI забезпечує більш високий рівень контролю та ефективності. Крім того, CLI підтримує сценарії (bash-скрипти та інші), тобто команди можуть бути написані та виконані автоматично. Тому з його допомогою можна автоматизувати багато завдань [1].

Враховуючи такий потужний перспективний інструментарій, що може надати CLI користувачеві електронно-обчислювальної машини (ЕОМ), не дивно, що ОС «Linux» з усім спектром своїх різноманітних дистрибутивів, наприклад, таких як, «Deft Zero», «BackBox», «BlackArch», «Kali Linux», «Parrot OS», «Pentoo» та інші, є тією ОС, що повсякденно використовується експертами, а CLI є невід'ємним інструментом при проведенні експертиз, зокрема комп'ютерно-технічних. Використовуючи CLI, експерт може встановити будь-яке ПЗ, з подальшим звернення до нього через термінал.

У якості об'єктів дослідження (ОД) при проведенні комп'ютерно-технічних експертиз в переважній більшості випадків є різноманітні накопичувачі, як зовнішні так і внутрішні, що були вилучені зі складу системних блоків персональних комп'ютерів (СБПК), ноутбуків, серверів та апарати стільникового зв'язку. В подальшому, у відповідності до діючих методик, експертом проводиться дослідження інформації, що міститься в пам'яті об'єктів дослідження.

CLI може бути використаний вже на етапі під'єднання накопичувача інформації до тестового персонального комп'ютера (ПК) експерта.